

ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА ТА РЕВОЛЮЦІЙНІ ЗСУВИ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

УДК 94(477) "18":008(2017)

© Олена ДЕНИСЕНКО

МУЗЕЙНА СПРАВА В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ (1918 р.): ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ ДИСКУРС

На основі архівних документів розглядаються зрушення, що відбувалися в культурному житті України в період національно-визвольних змагань. Висвітлюється музейна справа в період гетьманату Павла Скоропадського в контексті створення державних структур, розробка програми будівництва центральних і місцевих музеїв, осередків краєзнавчих музеїв у регіонах. Автор досліджує створення музеїв Всеукраїнського масштабу в Києві впродовж 1918 р., акцентує увагу на їхній специфіці і соціальних функціях. У статті визначені основні тенденції в розвитку сучасного музею воєнно-історичного профілю.

Ключові слова: пам'ятка, збереження, Українська революція, Українська держава, гетьманат Павла Скоропадського, музей, музеологія.

У сучасних умовах становлення і розвитку незалежної Української держави гетьманат Павла Скоропадського як державотворчий проект доби Української революції 1917 – 1921 рр. залишається об'єктом дослідницьких інтересів учених. У надзвичайно короткий термін у складних умовах австро-німецької окупації, попри небажання соціалістичних партій брати участь у конструктивній співпраці з урядом, гетьманат збагатив українське державотворення цінним і повчальним досвідом. Сучасний вітчизняний історіографічний процес відзначається контрверсійністю оцінок діяльності гетьмана і загалом гетьманату [1; 9 – 27]. Більшість дослідників констатують факт проведення зваженої національної політики в галузі культурного будівництва, охорони і збереження історико-культурної спадщини, розбудови музейної галузі [2].

Становлення музейництва було викликано низкою факторів, пов'язаних з економічним і духовним розвитком суспільства, науковими дослідженнями, об'єктивною соціальною потребою у створенні інституцій поліфункціонального характеру з метою накопичення, збереження, дослідження і популяризації культурних і наукових надбань.

На початку ХХ ст. в Україні діяло 36 музеїв, а разом із музеями при навчальних закладах їхня кількість сягала 100 [3; 23]. До 1917 р. класифікація музеїв була умовною, тому що для профілів музеїв була характерна невизначеність, пов'язана з безсистемним комплектуванням збірок. Музейні заклади різнилися як за предметно-видовим складом матеріалів, так і за належністю та підпорядкуванням різним установам, навчальним закладам, громадським об'єднанням, приватним особам, оскільки державної музейної мережі не було. Переважно музеї відкривали у великих містах і функціонували вони завдяки самовідданій праці музейних ентузіастів – М. Біляшівського, К. Мощенка, В. Модзолевського, Ю. Сіцинського, Д. Щербаківського, Д. Яворницького, меценатів – О. Бобринського, О. Поля, В.Тарнавського, Богдана і Варвари Ханенків, Ф. Штейнгеля та інших подвижників, діяльності ряду наукових, культурно-освітніх товариств, статистичних комітетів, учених архівних комісій, навчальних закладів. За змістовно-тематичним характером матеріалів вони поділялися на археологічні, історичні, природничі, художні.

У статті розглядаються процеси, що відбувалися в культурному житті України, зокрема позитивний досвід музейного будівництва за доби гетьманату Павла Скоропадського.

Питання освіти і культури в Українській Державі належали до компетенції новоствореної державної структури – Головного управління мистецтва та національної культури (ГУМНК), очолюваного українським громадським і культурним діячем П.Я. Дорошенком. Перебуваючи у відомстві Міністерства народної освіти та мистецтв, Управління було цілком автономним у своїй діяльності і мало власний бюджет на підготовку і реалізацію різних проектів, зокрема і в музейній сфері. До складу Управління входили шість відділів. У відділі охорони пам'яток старовини і мистецтв на чолі з фундатором музейної справи в Україні М.Ф. Біляшівським діяла секція музеїв. У компетенції музейної секції знаходилось широке коло питань – створення нових центральних і місцевих музеїв, надання їм фінансової і науково-методичної допомоги, забезпечення відповідними кадрами, приміщеннями, розробка програми діяльності музеїв. Разом із тим на музейні заклади покладалась охорона і збереження нерухомих пам'яток [4; 10, 3]. Розробка теоретичних підвалин у музейництві, визначення пріоритетних напрямів у розвитку музейної справи, заснування музеїв національного спрямування, створення координаційного державного органу в музейній галузі мали сприяти вирішенню цих питань.

Важливою ділянкою у розбудові музейної справи була підготовка і втілення в життя науково обґрунтованої програми музейних закладів із залученням науковців, а також музейних аматорів. Програма музейного будівництва була підготовлена М. Біляшівським і представлена генеральному секретарю народної освіти І. Стешенкові у вересні 1917 р. У ній наголошувалося на визначенні музеїв як наукових центрів, які мали приділяти значну увагу дослідницькій роботі – збору, комплектуванню, опису пам'яток, публікаціям у вигляді путівників та

музейних колекцій, просвітницькій діяльності – формуванню експозиції і проведенню екскурсій, лекцій. Оскільки важливою особливістю українського музейництва був його зв'язок із національно-культурним рухом, рівнем і потребами розвитку вітчизняної науки, музейним закладам мали бути притаманні національні риси. Саме тоді виникла ідея створення Національного музею на базі Київського художньо-промислового і наукового музею, який у роки Української революції де-факто був визнаний національним (нині – Національний музей історії України). Подвижники музейної справи, отримавши державну підтримку, поставили за мету створення національних музеїв історичного, етнографічного та художнього профілів [5; 14]. За ініціативи М. Біляшівського був розпочатий збір матеріалів з українського мистецтва, які разом із предметами мистецького відділу Національного музею стали основою картинної галереї (нині – Національний художній музей України). У перспективі планувалося створення мистецько-промислового, етнографічного музею з експозицією під відкритим небом у Маріїнському парку, яка в мініатюрі мала нагадувати сучасний Національний музей народної архітектури та побуту України [6; 4, 4 зв.].

Значна кількість матеріалів про життя і творчість Т.Г. Шевченка, зібраних М. Біляшівським, склали основу Шевченківського відділу в Національному музеї, які разом з шевченківськими збірками Чернігівського музею, а також матеріалами приватних колекцій мали започаткувати Всеукраїнський музей – Шевченківський (нині – Національний музей Т. Шевченка) або Пам'ятковий, присвячений Кобзареві та іншим видатним українським діячам [7; 1,2].

15 червня 1918 р. з цікавою ініціативою створення Музею-пантеону «Український некрополь», який мав увічнити пам'ять про всіх героїв України, борців за її незалежність, виступив професор Київського університету Ю. Кулаковський. Основу музейної експозиції мали скласти матеріали, присвячені визначним українським діячам – від давніх часів до 1918 р. Громадські організації висловили низку пропозицій щодо охорони могил гетьманів України, останнього кошового отамана Запорозької Січі П. Калнишевського. У червні 1918 р. була прийнята ухвала всенародного українського віче про створення Комітету національної гідності, основною метою якого було вирішення питання про перенесення останків великих синів українського народу до Києва. Зокрема, йшлося про поховання І. Мазепи в Софійському соборі, реставрацію і визнання національною власністю палацу гетьмана України К. Розумовського в Батурині [8]. Ідея створення національного пантеону стає на порядку денному щоразу на хвилі національного відродження, у складних умовах формування політичної нації, коли важливо звертатися до національних традицій, увічнення пам'яті про українських діячів, які виявили жертвовність і героїзм у боротьбі за свободу і незалежність України. Пантеон видатних діячів національної історії міг би стати одним із найдієвіших засобів формування національної свідомості та історичної пам'яті громадян.

У дев'яності роки минулого століття Спілка письменників України і Всеукраїнська спілка краєзнавців виступили з ініціативою створити Національний пантеон видатних українських діячів і розмістити його на місці зруйнованого за радянських часів некрополя «Аскольдова могила» або на Щекавицькій горі, де похований літописний князь Олег, а згодом був магістратський цвинтар [9; 105, 106]. Такий пантеон визначних діячів української історії бажано об'єднати з «Територією гідності» на Хрещатику і Музеєм Героїв Небесної сотні, які загинули під час Революції Гідності в 2013 – 2014 рр. [10; 199]. У процесі створення слід передбачити перенесення праху визначних людей, що покояться на різних цвинтарях, встановлення поруч з похованнями їхніх скульптурних зображень. Окремі монументи були б кенотафами, оскільки могили І. Мазепи, П. Орлика, П. Сагайдачного не збереглися [11, 133]. Пантеон одразу став би візиткою Києва, місцем екскурсійного паломництва.

Усі центральні музеї передбачалося розмістити в центральній частині Києва – Національний музей (приміщення міського музею, пізніше – Маріїнський палац), Етнографічний музей, картинна галерея (у збудованих приміщеннях), Шевченківський музей – на Петровській алеї поряд із пам'ятником Т.Г. Шевченку, який планували встановити в кінці Петровської алеї на схилах Дніпра.

Весною 1918 р. після об'єднання Музеїв війни і революції та військово-історичного в Києві був створений Український державний військово-історичний музей. У квітні 1918 р. Міністерство народної освіти і мистецтва надало новому музейному закладу фінансову допомогу, а для розміщення його експозиції виділило лівий флігель Маріїнського палацу [12; 2]. Але влітку 1918 р. над музейними збірками був учинений акт вандалізму. Після відмови директора Музею звільнити приміщення на вимогу військового міністерства озброєні офіцери увірвалися у Музей і почали викидати експонати на вулицю, де вони потрапили під зливу. Дії військових викликали обурення з боку широкої наукової і культурної громадськості. Різку оцінку отримало повідомлення про обставини знищення Військового музею на засіданні Культурної комісії при Українській мирній делегації на переговорах із РСФРР. В ухваленій резолюції зазначалось, що подібні вчинки не лише шкодять національно-культурному будівництву в Україні, а й підривають її авторитет на міжнародній арені [13; 19 – 20; 202].

Не менш категоричним в оцінці дій військового відомства був М. Біляшівський. Про це дізнаємося з листа до полковника Аркаса, який за дорученням генштабу розслідував цей інцидент. Завідувач відділу охорони пам'яток старовини і мистецтва в листі від 29 червня 1918 р. писав: «В той час, коли кругом ідуть розмови про охорону і придбання пам'яток, яких у нас збереглося дуже мало, готовий музей, старанно зібраний, вандалськи нищиться. Не можна було припуститися, що подібне могло статися серед навіть малокультурного громадянства» [14; 3]. Третього липня 1918 р. ця жахлива акція стала предметом обговорення на засіданні Ради Міністрів Української Держави. І хоча для

виконавців, які цілеспрямовано нищили пам'ятки української історії, усе скінчилося практично без будь-яких наслідків, ця подія стала приводом для вирішення нагальних проблем у галузі музейного будівництва та пам'яткоохоронної роботи взагалі. Це стосувалося забезпечення музейних установ відповідними приміщеннями, підготовки кадрів для музеїв і в цілому проведення широкого комплексу пам'яткоохоронних заходів у центрі і на місцях.

У березні 1918 р. з пропозицією про заснування Центрального кустарного музею (нині – Музей українського народного декоративного мистецтва) на основі магазину кустарних виробів виступив відділ художньої промисловості. У розробці статуту і програми майбутнього музейного закладу взяли участь провідні музейні працівники, компетентні представники в галузі кустарної промисловості, і влітку 1918 р. документи були представлені на обговорення широкого загалу. Згідно зі статутом Музей створювався для збереження і популяризації народної художньої творчості, виховання молоді на кращих зразках українського народного мистецтва. Музей планувався не лише як художньо-історичний заклад, де мали експонуватися вироби майстрів народних промислів, кращі зразки народної художньої творчості, а й як своєрідна виставка досягнень українських народних митців і мав служити їхньому взаємозбагаченню, сприяти розвитку народних художніх промислів [15; 27,28, 29 зв.].

Організація музеїв різного профілю давала змогу диференційовано підходити до комплектування фондів, формування експозицій, підбору кадрів. Наукова діяльність музеїв із виявлення і збору пам'яток, облік і реєстрація, підготовка каталогів, створення належних умов для зберігання експонатів, проведення реставраційних робіт дозволяло зберегти від втрати великий масив речових і писемних пам'яток. Культурно-просвітницька діяльність музейних закладів через проведення лекцій і екскурсій, влаштування виставок ознайомлювала широкий загал з історичним минулим, національними реліквіями, досягненнями українського народу в галузі науки, культури, народного господарства.

У 1918 р. виникла ідея створення Музею з природно-історичним, сільсько-господарським, промисловим і суспільно-економічним відділами. Оскільки охорона пам'яток старовини і мистецтва розглядалися у нерозривному зв'язку з розвитком народного господарства, культури і науки, створення Всеукраїнського музею такого спрямування вважалося цілком реальним. Уперше ідея створення торгово-промислового музею у Києві була ініційована Товариством природознавства у 90-х рр. ХІХ ст. У 1913 р. ідея почала поступово втілюватися в життя, але початок Першої світової війни завадив її реалізації повною мірою. За часів гетьманату Павла Скоропадського до ідеї створення Музею повернулися знову. У квітні було започатковано Товариство «Український народний музей в Києві», яке ініціювало 27 травня 1918 р. організацію комісії зі створення Музею, підготовку відповідних засадничих документів. Головним завданням майбутнього музею було ознайомлення відвідувачів із природними багатствами, розвитком науки, народного господарства України, яка поступово входила у світове

співтовариство. Це мало викликати зацікавлення зарубіжних партнерів у встановленні контактів з українськими підприємствами, створенні можливостей для залучення іноземних інвестицій в економіку. Після ознайомлення з досвідом функціонування промислових виставок в Італії, Німеччині, Франції Міністерство торгівлі і промисловості влітку 1918 р. створило Виставковий комітет з питань влаштування виставки промислових товарів у Києві. З 6 жовтня 1918 р. при міністерстві була відкрита постійна виставка, яка з 15 листопада діяла за зразком музейного закладу [16; 2, 2 зв; 2; 3]. В експозиції були представлені кращі зразки промислових і сільськогосподарських підприємств України і країн Четверного Союзу, з якими згідно з Брестським мирним договором Україна підписала торговельні угоди. На виставці експонувалися матеріали про кліматичні, природно-географічні, історико-культурні багатства України.

Завдяки співпраці державних органів, приватній ініціативі окремих осіб та численних наукових, культурно-освітніх товариств, комітетів, комісій у 1918 р. почала реалізовуватися програма розбудови музейної справи, яка передбачала створення всеукраїнських національних музеїв. На базі Київського художньо-промислового і наукового музею був відкритий Український музей, який де-факто був визнаний національним, картинна галерея, Український музей народного мистецтва, функціонувала виставка промислових товарів і художніх виробів. Після об'єднання музеїв війни і революції розпочав діяльність Український державний військово-історичний музей, до якого увійшла збірка матеріалів першого воєнно-історичного музею загальноукраїнського значення, створеного Київським відділом Російського воєнно-історичного товариства [17; 258]. Проекти заснування інших музейних закладів були реалізовані в 20 – 30-х рр. ХХ ст. з втіленням у життя ідеї організації Всеукраїнського державного культурно-історичного заповідника «Всеукраїнське музейне містечко».

Крім підготовки програм і створення національних музеїв всеукраїнського масштабу, важливе значення надавалось діяльності місцевих музеїв – губернських, окружних, повітових, крайових, які стали основою місцевих краєзнавчих осередків в умовах національно-культурного відродження [18; 17 – 18]. Вітчизняне музейництво розглядалося як важлива справа в системі національно-культурного відродження, музеї мали стати науково-дослідницькими, пам'яткоохоронними і просвітницькими інституціями в суспільстві.

Дослідження нетривалого періоду 1917 – 1921 рр. в умовах століть бездержавності мало надзвичайно важливе значення для історичної легітимації сучасної держави. Це був час появи самобутніх і непересічних постатей, розбудови української національної культури, початків музейної справи. Формування програмних засад у музейництві, розширення музейної мережі в Україні, поступовий процес українізації музейних закладів шляхом створення відділів з історії і культури українського народу, створення Національного музею в Києві свідчать про поглиблення процесу розвитку музейництва в зазначений період [19; 12]. Наукові розробки видатного наукового і громадського діяча,

одного з фундаторів українського музейництва М.Біляшівського, стали вагомим внеском у становлення теоретичних засад вітчизняної музеології, що не втратили свого значення і для сьогодення [20; 126].

У сучасних умовах музей розглядається як більш широка інституція, яка є не лише «місцем пам'яті», де зберігаються й експонуються артефакти, проводиться екскурсійно-лекційна робота. Музей – це соціальний інститут із поліфункціональним механізмом взаємодії зі спільнотою із залученням сучасних інноваційних технологій, які дають змогу музейні колекції і виставки інтегрувати в процес комунікації, значно розширюють коло відвідувачів проведенням різних програм, організацією шкіл для різних вікових категорій, лекторіїв, днів відкритих дверей.

Серед провідних музеїв в Україні важливе місце посідає Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс, фонди якого охоплюють пам'ятки військової і воєнної історії Другої світової війни, військову техніку та спорядження. Водночас у Музеї проводяться постійні виставки, різноманітні заходи, які презентують історичні події в Україні впродовж усього її історичного розвитку і воєнної історії зокрема. Український фактор – основна концепція як експозиції, так і освітньо-комунікативної діяльності колективу науковців Меморіального комплексу, що є внеском у розвиток теоретичних підвалин у музейництві, започаткованих у період визвольних змагань. В умовах агресії з боку сусідньої «братньої» держави в Музеї значна увага приділяється проведенню заходів щодо увічнення пам'яті сучасних героїв війни на Сході України – під Іловайськом і Дебальцевим, Донецьким аеропортом і Пісками, Авдіївкою і Щастям, які стали місцями кровопролитних боїв і величезних втрат, а водночас символами мужності й жертвності воїнів Збройних сил України, Національної гвардії, добровольчих батальйонів і волонтерів у боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України.

Упродовж останніх трьох років співробітники Музею зібрали понад 4 тис. артефактів на території Донецької і Луганської областей, презентували музейні виставкові проекти, присвячені подіям на Сході країни: «Іловайськ. Рік потому...», «Аеропорт крізь об'єктив Сергія Лойка», «Війна очима ТСН», «Батальйони нескорених», «Аеропорт...Пекельна смуга», «Бойове українське козацтво в АТО», «Ключові плацдарми Донбасу», «Народний Герой України», «Військово-польовий АРТ», «Український Схід». Понад 1 млн 120 тис. киян і гостей міста відвідали їх, і інтерес до них не вщухає.

Фотовиставка «Україна: 2014 – 2016. Війна і мир» діє не тільки в Україні, а й за кордоном – інформує європейську спільноту про події під час Революції Гідності і в ході війни на Сході України. Широке коло цікавих фотографій представив на виставці «Олександр Клименко. З фронтового альбому» один із провідних журналістів газети «Голос України», де зафіксовані буденні і героїчні моменти фронтового життя на Сході.

15 вересня 2017 р. під склепінням Московської брами, де проходила стара Наводницька дорога до Москви і був в'їзд до Печерської фортеці XVIII ст.,

відкритий новий музейний мультимедійний проект «Мартиролог загиблих за незалежність та територіальну цілісність України на східних теренах», який містить 3159 прізвищ та 3044 портрети загиблих з усіх силових відомств України, волонтерів та громадських активістів, життя яких забрала війна. Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс увічнює пам'ять і про оборонну війну на Сході України проти російської агресії, а в майбутньому може стати Меморіалом усіх українських героїв, які виявили жертвовність і героїзм у боротьбі за свободу і незалежність України [21].

Джерела та література:

1. Пиріг Р. Гетьманат Павла Скоропадського: між Німеччиною і Росією. – К., 2008, С. 9 – 27.
2. Маньковська Р. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ століть. – Львів: Простір – М., 2016. – 408 с.; Нестуля О.О. Біля витоків державної системи охорони пам'яток культури в Україні (Доба Центральної Ради, Гетьманщини, Директорії). – Київ; Полтава, 1994. – 238 с.; Пам'яткознавчі студії в Україні: теорія і практика. – К., 2007. – 335 с.; Пиріг Р. Українська гетьманська держава 1918 року. Історичні нариси. – К., 2011 – 335 с.; Реєнт О.П., Рубльов О.С. Українські визвольні змагання. 1917 – 1921 рр. – Т.10. К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 342 с.; Федорова Л.З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні 1870-і – 1910-і рр. – К., 2011. – 370 с.
3. Історико-культурна спадщина України: Проблеми дослідження та збереження. – К., 1998. – 398 с.
4. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (далі – ЦДАВО України). – Ф.2457, Оп.1, Спр.3. – Арк. 10; Ф. 2201. Оп. 1. Спр. 1194.
5. Біляшівський М. Наші національні скарби. – К., 1918.
6. ЦДАВО України. – Ф. 1064, Оп. 1, Спр. 186.
7. ЦДАВО України. – Ф. 2581, Оп. 1, Спр. 210.
8. Відродження. – 1918. – Ч. 70. – 23 червня.
9. Тронько П. Краєзнавство у відродженні духовності. – К., 1994. – 270 с.
10. Денисенко Г., Денисенко О. Меморіальний простір у формуванні історичної пам'яті / Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика. – К., 2016. – Вип. 21.
11. Гирич І. «Історичний шлях» у київських монументах: спадок минулого і сьогочасні проблеми. Пам'ятки України. Історія та культура. – 2007. – №1.
12. Рукописний фонд Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України (далі РФ ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України). – Ф. 13, Оп. 5, Од. зб. 308.
13. Эрнст Ф. Художественные сокровища Киева, пострадавшие в 1918 г. – К., 1918; Наше минуле. – 1918. – № 1 – 2.
14. РФ ІМФЕ ім. М. Рильського НАН України. – Ф. 13, Оп. 5, Од. зб. 308.
15. ЦДАВО України. – Ф. 2201, Оп. 3, Спр. 51.
16. ЦДАВО України. – Ф. 2201, Оп. 1, Спр. 347; Ф.2457. Оп. 1, Спр. 29.
17. Федорова Л.З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні 1870-і – 1910-і рр. – К., 2011. – 373 с.; Федорова Л.З історії музеїв Києва ХІХ – на початку ХХ ст. / Краєзнавство. – 2011. – № 1.

18. Разгон Предварительный музейный съезд. Итоги развития музейного дела в России / Музей и власть. – Ч.1, М., 1991.
19. Біляшівський М. Наші національні скарби. – К., 1918.
20. Дідух Л. Микола Біляшівський і розвиток місцевих музеїв в Україні / Краєзнавство. – 2008. – № 1 – 4.
21. Режим доступу: www.warmuseum.kiev.ua

© Елена ДЕНИСЕНКО

МУЗЕЙНОЕ ДЕЛО В УКРАИНСКОЙ ДЕРЖАВЕ (1918 г.): ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННЫЙ ДИСКУРС

На основании архивных источников рассматриваются изменения, которые происходили в культурной жизни в Украине в период национально-освободительного движения. Рассматривается музейное дело в период гетьманата Павла Скоропадского в контексте создания государственных структур, разработка программы строительства центральных и местных музеев, основы краеведческих музеев в регионах. Автор исследует создание музеев Всеукраинского масштаба в Киеве в течение 1918 г., акцентирует внимание на их специфике и социальных функциях. В статье обозначены основные тенденции в развитии современного музея военно-исторического профиля.

Ключевые слова: *памятник, хранение, Украинская революция, Украинская Держава, гетьманат Павла Скоропадского, музей, музеология.*

© Helena DENYSENKO

THE MUSEUM SCIENCE IN UKRAINIAN STATE (1918): HISTORY AND MODERN DISCURSE

On the base of the documental materials the author makes research the changes in the cultural life in Ukraine in the period of the Ukrainian Revolution (1917 – 1921). The creation of museums in the period of getmanat of Pavel Skoropadskiy in the context of creation of the state structures, preparation of program of the formation central and local museums is analyzed in the article. The author clarifies the making and development the national museums in Kyiv and local museums in regions, topics of museum classification, specifics and social functions. The study of the main principles of funds and exposition formation of museums are highlighted in the article. The main trends of modern museology in the system of humanitarian science and the role of the National Museum of the History Ukraine in the Second World War, activity and the different forms of communication scientists of Museum are explored.

Keywords: *monument, preservation, Ukrainian Revolution, getmanat of Pavel Skoropadskiy, Ukrainian State, museum, museology.*